

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2009/148/WE**z dnia 30 listopada 2009 r.****w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy****(wersja ujednolicona)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 137 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 8 dyrektywy 80/1107/EWG) ⁽³⁾ została kilkakrotnie znacząco zmieniona ⁽⁴⁾. W celu zapewnienia jej jasności i zrozumiałości należy ją zatem ujednolicić.
- (2) Azbest jest czynnikiem szczególnie niebezpiecznym, mogącym powodować poważne choroby i często występującym w miejscu pracy, w związku z czym wielu pracowników narażonych jest potencjalnie na jego działanie. Za szczególnie niebezpieczną odmianę azbestu uważany jest krokidolit.
- (3) Aktualny stan wiedzy naukowej nie pozwala na ustalenie dopuszczalnej wartości, poniżej której zanika wszelkie ryzyko narażenia zdrowia, ale zmniejszenie narażenia na działanie azbestu zmniejszy również ryzyko występowania chorób wynikających z działania azbestu. Zachodzi konieczność zapewnienia w odniesieniu do azbestu szczegółowych, zharmonizowanych procedur ochrony pracowników. Niniejsza dyrektywa zawiera minimalne wymagania, które będą ponownie analizowane na podstawie nabytego doświadczenia oraz rozwoju technologii w tej dziedzinie.
- (4) Mikroskopia optyczna, mimo iż nie pozwala na policzenie najmniejszych włókien szkodliwych dla zdrowia, obecnie jest najnowocześniejszą metodą stosowaną do regularnych pomiarów występowania azbestu.
- (5) Ważne są środki zapobiegawcze w dziedzinie ochrony zdrowia pracowników narażonych na działanie azbestu

oraz obowiązek państw członkowskich w odniesieniu do nadzoru nad stanem zdrowia pracowników.

- (6) W celu zagwarantowania jednoznaczności w definicji włókien należy je definiować albo używając terminologii mineralogicznej, albo z uwzględnieniem ich numeru Chemical Abstracts Service (CAS).
- (7) Bez uszczerbku dla innych przepisów Wspólnoty dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania azbestu, ograniczenie działań wiążących się z narażeniem na działanie azbestu powinno odgrywać bardzo ważną rolę w prewencji chorób związanych z takim narażeniem.
- (8) System zgłaszania prac wiążących się z narażeniem na działanie azbestu powinien być dostosowany do nowych sytuacji w miejscu pracy.
- (9) Zakaz nakładania azbestu przez rozpylanie nie wystarczy dla uniemożliwienia uwalniania się włókien azbestu do atmosfery. Istotne jest również wyeliminowanie czynności narażających pracowników na działanie włókien azbestowych przy wydobywaniu azbestu lub przy produkcji i przetwarzaniu wyrobów azbestowych, lub przy produkcji i przetwarzaniu wyrobów zawierających celowo dodane włókna azbestowe, mając na uwadze wysoki i nieprzewidywalny poziom narażenia.
- (10) Biorąc pod uwagę najnowszą wiedzę techniczną, konieczne jest określenie metodologii pobierania próbek, stosowanej w pomiarze stężenia azbestu w powietrzu, oraz metody liczenia włókien.
- (11) Chociaż niemożliwe jest, jak na razie, określenie dopuszczalnej wartości narażenia, poniżej której azbest nie powoduje ryzyka powstania nowotworu, należy zmniejszyć do minimum dopuszczalną wartość narażenia zawodowego na działanie azbestu.
- (12) Pracodawcy powinni być zobowiązani do dokumentowania na piśmie, przed rozpoczęciem wszelkich projektów związanych z usuwaniem azbestu, obecności lub przypuszczalnej obecności azbestu w budynkach lub instalacjach oraz przekazywania tych informacji osobom, które mogą być narażone na działanie azbestu w wyniku używania, konserwacji lub innych prac prowadzonych w budynku lub na dachu budynku.
- (13) Należy zapewnić, aby prace rozbiórkowe lub usuwanie azbestu były prowadzone przez przedsiębiorstwa znajdujące wszystkie środki ostrożności, jakie trzeba podjąć w celu ochrony pracowników.
- (14) Aby w znaczącym stopniu przyczynić się do redukcji zagrożeń związanych z narażeniem na działanie azbestu, należy prowadzić specjalne szkolenia dla pracowników, którzy są lub mogą być narażeni na takie działanie.

⁽¹⁾ Opinia z dnia 10 czerwca 2009 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 20 października 2009 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r.

⁽³⁾ Dz.Ú. L 263 z 24.9.1983, s. 25.

⁽⁴⁾ Zob. załącznik II część A.

- (15) Mając na uwadze wczesne wykrywanie schorzeń związanych z narażeniem na działanie azbestu, należy przewidzieć praktyczne rekomendacje w sprawie nadzoru klinicznego nad narażonymi pracownikami w świetle najnowszej wiedzy medycznej.
- (16) Ponieważ cel proponowanego działania, a mianowicie poprawa ochrony pracowników przed zagrożeniami związanymi z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy, nie może być w wystarczający sposób osiągnięty przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę i skutki działań może on być lepiej osiągnięty na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w wymienionym artykule, dyrektywa ta nie wychodzi poza to, co niezbędne dla osiągnięcia tego celu.
- (17) Przepisy zawarte w niniejszej dyrektywie stanowią konkretny wkład w stworzenie społecznego wymiaru wspólnego rynku. Przepisy te są ograniczone do minimum, aby nie nakładać niepotrzebnych obciążeń na tworzenie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.
- (18) Niniejsza dyrektywa nie narusza zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego i stosowania dyrektyw określonych w załączniku II część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

1. Niniejsza dyrektywa ma na celu ochronę pracowników przed zagrożeniem dla zdrowia, łącznie z zapobieganiem takiemu zagrożeniu wynikającemu lub mogącemu wynikać z narażenia na działanie azbestu w miejscu pracy.

Określa ona dopuszczalną wartość tego narażenia oraz inne szczegółowe wymagania.

2. Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do stosowania lub wprowadzania przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych, zapewniających większą ochronę pracowników, w szczególności dotyczących zastępowania azbestu innymi, mniej szkodliwymi substytutami.

Artykuł 2

Na użytek niniejszej dyrektywy „azbest” oznacza następujące włókniste krzemiany:

- a) azbest aktynolitowy, nr CAS 77536-66-4 ⁽¹⁾;
- b) azbest gruenerytowy (amozyt), nr CAS 12172-73-5 ⁽¹⁾;
- c) azbest antofilitowy, nr CAS 77536-67-5 ⁽¹⁾;
- d) chryzotyl, nr CAS 12001-29-5 ⁽¹⁾;
- e) krokidolit, nr CAS 12001-28-4 ⁽¹⁾;
- f) azbest tremolitowy, nr CAS 77536-68-6 ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Numer w rejestrze Chemical Abstracts Service (CAS).

Artykuł 3

1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do prac, w czasie których pracownicy są lub mogą być narażeni na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest.

2. W przypadku jakichkolwiek prac, w czasie których możliwe jest wystąpienie ryzyka narażenia na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest, ryzyko to należy ocenić, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień narażenia pracowników na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest.

3. Pod warunkiem że narażenie pracownika jest sporadyczne i o niskiej intensywności oraz jeżeli z rezultatów oceny ryzyka, o której mowa w ust. 2, jasno wynika, że dopuszczalna granica narażenia na działanie azbestu nie będzie przekroczona w powietrzu w obszarze pracy, można nie stosować art. 4, 18 i 19, jeśli praca obejmuje:

- a) krótkie, niewykonywane ciągle prace konserwacyjne, w których wykorzystuje się tylko materiały bez cech kruchości;
- b) usuwanie bez niszczenia nienaruszonych materiałów, w których włókna azbestowe są mocno związane z podłożem;
- c) obudowywanie lub zabezpieczanie materiałów zawierających azbest, jeżeli są one w dobrym stanie;
- d) monitorowanie i kontrolę atmosfery oraz pobieranie próbek w celu sprawdzenia, czy dany materiał zawiera azbest.

4. Państwa członkowskie, po konsultacji z partnerami społecznymi zgodnie z krajowym ustawodawstwem i praktyką, wydają praktyczne wskazówki dotyczące określania narażenia sporadycznego i o niskiej intensywności, o którym mowa w ust. 3.

5. Ocena, o której mowa w ust. 2, konsultowana jest z pracownikami lub ich przedstawicielami w przedsiębiorstwie lub zakładzie i podlega weryfikacji, jeżeli zachodzi podejrzenie, że ocena ta jest nieprawdziwa lub gdy nastąpiła znacząca zmiana warunków pracy.

Artykuł 4

1. Z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, podejmuje się środki, o których mowa w ust. 2–5.

2. Prace, o których mowa w art. 3 ust. 1, muszą być objęte systemem powiadamiania zarządzanym przez odpowiedzialny organ państwa członkowskiego.

3. Pracodawca przedstawia informacje, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialnemu organowi państwa członkowskiego przed rozpoczęciem pracy zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi.

Informacja ta musi zawierać co najmniej krótki opis:

- a) lokalizacji miejsca pracy;
- b) rodzaju i ilości azbestu, który jest używany lub z którym jest styczność;

- c) przeprowadzanych prac i stosowanych metod pracy;
- d) liczby zaangażowanych pracowników;
- e) daty rozpoczęcia i czasu trwania prac;
- f) środków podjętych w celu ograniczenia narażenia pracowników na działanie azbestu.

4. Pracownicy lub ich przedstawiciele w przedsiębiorstwach lub zakładach mają zgodnie z ustawodawstwem krajowym dostęp do dokumentów, o których mowa w ust. 2, objętych systemem powiadamiania, dotyczących ich przedsiębiorstwa lub zakładu.

5. Każdorazowo, gdy zmiana warunków pracy może spowodować znaczny wzrost narażenia na działanie pyłu azbestowego lub materiałów zawierających azbest, wymagane jest dokonanie nowego powiadomienia.

Artykuł 5

Nakładanie azbestu przez rozpylanie oraz metody pracy obejmujące stosowanie materiałów izolacyjnych lub izolujących dźwiękowo o małej gęstości (poniżej 1 g/cm³) zawierających azbest są zabronione.

Bez uszczerbku dla stosowania innych przepisów wspólnotowych w sprawie wprowadzania do obrotu i używania azbestu, zakazane są prace, które narażają pracowników na działanie włókien azbestowych podczas wydobywania azbestu lub podczas produkcji i przetwarzania wyrobów azbestowych albo wyrobów zawierających celowo dodany azbest, z wyjątkiem obróbki i usuwania materiałów powstających z rozbiórki i usuwania azbestu.

Artykuł 6

Przy wszystkich pracach, o których mowa w art. 3 ust. 1, narażenie pracowników na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest na stanowisku pracy należy obniżyć do minimum, a w każdym przypadku poniżej dopuszczalnej wartości określonej w art. 8, w szczególności poprzez zastosowanie się do następujących wskazań:

- a) liczbę pracowników narażonych lub potencjalnie narażonych na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest należy ograniczyć do możliwie jak najniższej;
- b) procesy technologiczne należy tak zaprojektować, aby nie powstawał pył azbestowy, lub jeśli okaże się to niemożliwe, aby zapobiegać wydostawaniu się pyłu azbestowego do atmosfery;
- c) musi istnieć możliwość regularnego i efektywnego sprzątnięcia i konserwacji wszystkich miejsc i sprzętu używanych podczas prac z azbestem;
- d) azbest lub materiały zawierające azbest i wydzielające pył należy składować i transportować w odpowiednich, szczelnych opakowaniach;
- e) odpady należy gromadzić i usuwać ze stanowiska pracy możliwie jak najszybciej, w odpowiednich, szczelnych opakowaniach z etykietami wskazującymi na obecność azbestu; zalecenie to nie dotyczy prac w kopalni; odpady

takie utylizuje się następnie zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 91/689/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie odpadów niebezpiecznych⁽¹⁾.

Artykuł 7

1. Regularne pomiary stężenia włókien azbestowych w powietrzu na stanowisku pracy wykonywane są w zależności od wyników wstępnej oceny ryzyka oraz w celu zapewnienia przestrzegania dopuszczalnej wartości określonej w art. 8.

2. Pobieranie próbek musi odzwierciedlać indywidualne narażenie pracownika na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest.

3. Pobieranie próbek jest przeprowadzane po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami w przedsiębiorstwach lub w zakładach.

4. Pobieranie próbek jest dokonywane przez odpowiednio wykwalifikowane osoby. Pobrane próbki są następnie analizowane, zgodnie z ust. 6, w laboratoriach wyposażonych odpowiednio do liczenia włókien.

5. Pobieranie próbek musi trwać przez taki okres, aby można ustalić reprezentatywne narażenie dla 8-godzinnego okresu odniesienia (jednej zmiany) za pomocą pomiaru albo średnio ważonych obliczeń.

6. O ile jest to możliwe, liczenie włókien jest dokonywane przy pomocy mikroskopu z kontrastem fazowym (PCM) zgodnie z metodą zalecaną w 1997 r. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO)⁽²⁾ lub inną metodą dającą równorzędne wyniki.

Przy pomiarach stężenia azbestu w powietrzu, o których mowa w ust. 1, uwzględniane są tylko włókna o długości większej niż 5 mikrometrów, szerokości mniejszej niż 3 mikrometry i stosunku długości do szerokości większym niż 3:1.

Artykuł 8

Pracodawcy zapewniają, aby żaden pracownik nie był narażony na działanie azbestu unoszącego się w powietrzu w stężeniu przekraczającym 0,1 włókna na cm³ jako średnia ważona w przeliczeniu na 8-godzinny okres odniesienia (TWA).

Artykuł 9

Zmiany konieczne do dostosowania załącznika I do niniejszej dyrektywy do postępu technicznego przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 17 dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy⁽³⁾.

Artykuł 10

1. W przypadku przekroczenia dopuszczalnej wartości określonej w art. 8 ustala się przyczyny przekroczenia oraz możliwie jak najszybciej podejmuje się właściwe działania zmierzające do poprawy sytuacji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 377 z 31.12.1991, s. 20.

⁽²⁾ Określanie stężenia azbestu unoszącego się w powietrzu. Zalecana metoda, z użyciem mikroskopu z kontrastem fazowym (metoda filtru membranowego). WHO, Genewa 1997 (ISBN 92-4-154496-1).

⁽³⁾ Dz.U. L 183 z 29.6.1989, s. 1.

Nie można kontynuować pracy w obszarze objętym przekroczeniem do czasu podjęcia odpowiednich działań mających na celu ochronę narażonych pracowników.

2. W celu sprawdzenia efektywności działań, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy, natychmiast przeprowadza się kolejne oznaczenia poziomu stężeń azbestu w powietrzu.

3. Jeśli narażenia pracownika na działanie azbestu nie można ograniczyć innymi sposobami i przestrzeganie dopuszczalnej wartości narażenia wymaga stosowania indywidualnych środków ochrony układu oddechowego, nie może to być sytuacja stała i ogranicza się ją do absolutnego minimum w odniesieniu do każdego pracownika. W trakcie prac, które wymagają używania takich środków ochrony, zapewniane są przerwy w pracy odpowiednie do warunków fizycznych i klimatycznych oraz, tam gdzie ma to zastosowanie, po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami w przedsiębiorstwach, zgodnie z krajowymi przepisami i praktyką.

Artykuł 11

Przed rozpoczęciem prac rozbiórkowych lub konserwacyjnych pracodawcy podejmują, jeśli to wskazane ze względu na informacje uzyskane od właścicieli budynków, wszelkie niezbędne kroki w celu identyfikacji materiałów mogących zawierać azbest.

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do obecności azbestu w materiale lub konstrukcji przestrzegane są odpowiednie przepisy niniejszej dyrektywy.

Artykuł 12

W przypadku prac, takich jak rozbiórka, usuwanie, naprawy lub konserwacja, co do których można przewidzieć, że dopuszczalna wartość określona w art. 8 zostanie przekroczona pomimo używania środków technicznych ograniczających stężenie azbestu w powietrzu, pracodawca określa działania zmierzające do zapewnienia ochrony pracowników podczas takich prac, a w szczególności zapewnia:

- a) wyposażenie pracowników w odpowiednie maski ochronne oraz inne środki ochrony indywidualnej, które muszą być przez nich używane;
- b) umieszczenie znaków ostrzegawczych informujących o przewidywanym przekroczeniu dopuszczalnej wartości określonej w art. 8; oraz
- c) zapobieganie rozprzestrzenianiu się pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest poza teren zakładu lub poza miejsce prowadzenia działań.

Przed podjęciem takich działań przeprowadzana jest konsultacja z pracownikami lub ich przedstawicielami w przedsiębiorstwie lub zakładzie w sprawie podejmowanych środków ochronnych.

Artykuł 13

1. Przed rozpoczęciem robót rozbiórkowych lub przed rozpoczęciem usuwania azbestu lub wyrobów zawierających azbest z budynków, struktur, urządzeń lub instalacji oraz ze statków, sporządza się plan pracy.

2. Plan pracy, o którym mowa w ust. 1, musi zawierać określenie środków zapewniających bezpieczeństwo i ochronę zdrowia pracowników na stanowisku pracy.

W planie pracy przewiduje się w szczególności, że:

- a) azbest lub wyroby zawierające azbest są usuwane przed rozbiórką, oprócz sytuacji, w których spowodowałyby to większe zagrożenie dla pracowników niż wtedy, gdy azbest lub wyroby zawierające azbest zostałyby pozostawione na miejscu;
- b) w razie potrzeby zapewnia się środki ochrony indywidualnej zgodnie z art. 12 akapit pierwszy lit. a);
- c) po zakończeniu prac rozbiórkowych lub usuwania azbestu brak ryzyka wynikającego z narażenia na działanie azbestu na stanowisku pracy jest zapewniony zgodnie z krajowymi ustawodawstwem i praktyką.

Na wniosek właściwych organów w planie umieszcza się informacje dotyczące:

- a) rodzaju i przypuszczalnego czasu trwania prac;
- b) miejsca wykonywania prac;
- c) zastosowanych metod, gdy prace związane są z wykorzystaniem azbestu lub materiałów go zawierających;
- d) charakterystyki sprzętu użytego do:
  - (i) ochrony i odkażania osób wykonujących prace;
  - (ii) ochrony innych osób znajdujących się w miejscu prac lub w bezpośredniej jego bliskości.

3. Na wniosek właściwych organów plan, o którym mowa w ust. 1, musi być im przekazany przed rozpoczęciem przewidywanych prac.

Artykuł 14

1. Pracodawcy zapewniają odpowiednie szkolenia dla wszystkich pracowników, którzy są lub mogą być narażeni na działanie pyłu zawierającego azbest lub materiałów zawierających azbest. Szkolenia takie muszą być prowadzone w regularnych odstępach czasu i bez ponoszenia kosztów przez pracowników.

2. Zawartość merytoryczna szkolenia musi być łatwo zrozumiała dla pracowników. Musi ono umożliwiać im zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności w zakresie prewencji i bezpieczeństwa, zwłaszcza w odniesieniu do:

- a) właściwości azbestu i jego skutków dla zdrowia, w połączeniu ze skutkami palenia tytoniu;
- b) rodzajów wyrobów lub materiałów mogących zawierać azbest;
- c) prac mogących spowodować narażenie na działanie azbestu oraz znaczenia środków prewencji w minimalizacji narażenia;

- d) bezpiecznych metod pracy, kontroli narażenia i środków ochrony;
- e) odpowiedniej roli, rodzaju, doboru, ograniczeń i właściwego używania masek ochronnych;
- f) procedur ratunkowych w sytuacjach awaryjnych;
- g) procedur usuwania zanieczyszczeń;
- h) utylizacji odpadów;
- i) wymogów w zakresie badań lekarskich.

3. Praktyczne wskazówki dotyczące szkolenia pracowników zajmujących się usuwaniem azbestu są opracowywane na poziomie wspólnotowym.

Artykuł 15

Przed pracami rozbiórkowymi lub usuwaniem azbestu przedsiębiorstwa muszą przedstawić dowody na posiadanie odpowiednich możliwości w tym zakresie. Dowody takie są określone zgodnie z krajowymi przepisami lub praktyką.

Artykuł 16

1. W przypadku wszystkich prac, o których mowa w art. 3 ust. 1, i z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, podejmuje się odpowiednie kroki w celu zapewnienia, aby:

- a) miejsca, w których odbywają się takie prace, były:
  - (i) w sposób jasny odgraniczone i oznaczone znakami ostrzegawczymi;
  - (ii) niedostępne dla pracowników innych niż ci, od których wymaga się przebywania w nich, z racji ich pracy i obowiązków;
  - (iii) objęte zakazem palenia;
- b) wydzielone były obszary, gdzie pracownicy mogą spożywać posiłki, nie ryzykując zanieczyszczenia ich pyłem azbestowym;
- c) pracownikom przydzielono właściwą odzież roboczą lub ochronną; takie ubrania robocze lub ochronne pozostają na terenie przedsiębiorstwa; można je jednak prac w odpowiednio wyposażonych pralniach znajdujących się poza terenem przedsiębiorstwa, jeżeli przedsiębiorstwo samo nie pierze takich ubrań; wówczas do transportu tej odzieży używa się szczelnych pojemników;
- d) wydzielone były osobne miejsca do przechowywania ubrań roboczych i ochronnych, a osobne do przechowywania własnej odzieży pracownika;
- e) pracownikom zapewniono odpowiednie toalety i umywalnie, włącznie z natryskami w przypadku prac, przy których występuje duże zapylenie;
- f) sprzęt ochronny znajdował się w dokładnie określonym miejscu i musiał być sprawdzany i czyszczony po każdorazowym użyciu; sprzęt uszkodzony musi być naprawiony lub wymieniony przed ponownym użyciem.

2. Pracownicy nie mogą być obciążani kosztami wynikającymi z realizacji działań wskazanych w ust. 1.

Artykuł 17

1. W przypadku wszystkich prac, o których mowa w art. 3 ust. 1, podejmuje się odpowiednie środki w celu zapewnienia pracownikom oraz ich przedstawicielom w przedsiębiorstwach lub zakładach uzyskania wystarczających informacji dotyczących:

- a) potencjalnego zagrożenia zdrowia wynikającego z narażenia na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest;
- b) istnienia ustawowych dopuszczalnych wartości oraz potrzeby monitorowania powietrza;
- c) wymagań higienicznych, łącznie z powstrzymywaniem się od palenia;
- d) podejmowania środków ostrożności w związku z noszeniem i używaniem ochronnego sprzętu i ubrania;
- e) specjalnych środków ostrożności minimalizujących narażenie na działanie azbestu.

2. Oprócz środków, o których mowa w ust. 1, i z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, podejmuje się odpowiednie środki w celu spełnienia następujących warunków:

- a) pracownicy lub ich przedstawiciele w przedsiębiorstwach lub zakładach muszą mieć dostęp do wyników pomiarów poziomu stężenia azbestu w powietrzu i mogą uzyskać wyjaśnienia co do znaczenia tych wyników;
- b) jeżeli wyniki przekraczają dopuszczalną wartość określoną w art. 8, pracownicy, których to dotyczy, oraz ich przedstawiciele w przedsiębiorstwie lub zakładzie są możliwie jak najszybciej informowani o tym fakcie i jego przyczynach; biorą udział w konsultacjach co do środków, jakie należy podjąć, lub, w nagłych przypadkach, są jedynie informowani o środkach już podjętych.

Artykuł 18

1. Z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, podejmuje się środki, o których mowa w ust. 2–5.

2. Ocena stanu zdrowia każdego pracownika musi być dostępna, zanim pracownik zostanie narażony na działanie pyłu pochodzącego z azbestu lub materiałów zawierających azbest w miejscu pracy.

Ocena ta musi obejmować szczegółowe badania klatki piersiowej. W załączniku I podane są praktyczne wskazówki, do których państwa członkowskie mogą się odwołać, prowadząc badania kliniczne pracowników; zalecenia te weryfikowane są w miarę postępu technicznego zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 17 dyrektywy 89/391/EWG.

Co trzy lata przedstawia się nową ocenę stanu zdrowia, tak długo, jak długo trwa narażenie na działanie azbestu.

Dla każdego pracownika, o którym mowa w akapicie pierwszym, zakłada się kartę zdrowia zgodnie z krajowymi przepisami lub praktyką.

3. W wyniku nadzoru klinicznego, o którym mowa w ust. 2 akapit drugi, lekarz lub organ odpowiedzialny za opiekę medyczną pracowników, zgodnie z prawem krajowym, doradza lub określa indywidualne dla każdego przypadku ewentualne środki ochronne i zapobiegawcze.

Środki te mogą obejmować, w stosownych przypadkach, odsunięcie pracownika od wszelkich prac, przy wykonywaniu których jest on narażony na działanie azbestu.

4. Pracownikowi przedstawia się informacje i porady dotyczące możliwych badań stanu jego zdrowia po ustaniu narażenia na działanie azbestu.

Lekarz lub organ odpowiedzialny za nadzór medyczny nad pracownikami mogą określić, że nadzór taki musi być kontynuowany po zakończeniu narażenia, tak długo, jak uważa się to za konieczne do zapewnienia zdrowia danych osób.

Tego rodzaju dalszy nadzór jest prowadzony zgodnie z krajowymi przepisami i praktykami.

5. Pracownik narażony na działanie azbestu lub pracodawca mogą zażądać ponownego przeglądu oceny, o której mowa w ust. 3, zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

Artykuł 19

1. Z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, podejmuje się środki, o których mowa w ust. 2, 3 i 4.

2. Pracodawca musi wprowadzić do rejestru dane wszystkich pracowników wykonujących prace, o których mowa w art. 3 ust. 1, zaznaczając rodzaj i czas trwania danej czynności oraz stopień narażenia poszczególnych pracowników. Lekarz lub organ odpowiedzialny za opiekę medyczną nad pracownikami mają dostęp do tego rejestru. Każdemu pracownikowi udostępnia się dane dotyczące jego osoby. Pracownikom lub ich przedstawicielom w przedsiębiorstwie lub zakładzie udostępnia się anonimowe zbiorcze informacje z rejestru.

3. Wykaz, o którym mowa w ust. 2, oraz karty zdrowia, o których mowa w art. 18 ust. 2 akapit czwarty, są przechowywane przez co najmniej 40 lat po zakończeniu narażenia zgodnie z krajowymi przepisami lub praktyką.

4. Dokumenty, o których mowa w ust. 3, są udostępniane odpowiedzialnemu organowi, w przypadku gdy przedsiębiorstwo kończy swoją działalność, zgodnie z krajowymi przepisami lub praktyką.

Artykuł 20

Państwa członkowskie wprowadzają odpowiednie sankcje, mające zastosowanie w przypadku naruszenia krajowego ustawodawstwa przyjętego stosownie do niniejszej dyrektywy. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

Artykuł 21

Państwa członkowskie przechowują rejestr znanych przypadków azbestozy i mezoteliomy.

Artykuł 22

Co pięć lat państwa członkowskie przedkładają Komisji sprawozdanie z praktycznego wykonania niniejszej dyrektywy, w formie odrębnego rozdziału jednolitego sprawozdania, o którym mowa w art. 17a ust. 1, 2 i 3 dyrektywy 89/391/EWG i które stanowi podstawę oceny dokonywanej przez Komisję zgodnie z art. 17a ust. 4 tej dyrektywy.

Artykuł 23

Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie, której dotyczy niniejsza dyrektywa.

Artykuł 24

Dyrektywa 83/477/EWG, zmieniona dyrektywami wymienionymi w załączniku II, traci moc, bez naruszenia zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w załączniku II część B.

Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy zgodnie z tabelą korelacji w załączniku III.

Artykuł 25

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 26

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 listopada 2009 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

J. BUZEK
Przewodniczący

W imieniu Rady

B. ASK
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

Praktyczne wskazówki dotyczące medycznej oceny pracowników, o których mowa w art. 18 ust. 2 akapit drugi

1. Aktualny stan wiedzy wskazuje, że narażenie na działanie uwolnionego azbestu może powodować następujące choroby:
  - pylica azbestowa płuc,
  - międzybłoniak opłucnej,
  - rak oskrzeli,
  - rak żołądkowo-jelitowy.
2. Lekarz lub organ odpowiedzialny za opiekę medyczną nad pracownikami narażonymi na działanie azbestu musi poznać warunki narażenia na działanie lub warunki pracy każdego pracownika.
3. Badanie zdrowia pracowników powinno być prowadzone zgodnie z zasadami i praktykami medycyny pracy. Powinno ono uwzględnić przynajmniej następujące elementy:
  - prowadzenie i przechowywanie dokumentacji medycznej i zawodowej pracownika,
  - osobisty wywiad,
  - ogólne badania kliniczne, w tym szczególnie klatki piersiowej,
  - testy wydolności płuc (objętość i tempo przepływu powietrza przez układ oddechowy).

Lekarz lub organ odpowiedzialny za kontrolę zdrowia powinien, w świetle najnowszej dostępnej wiedzy z dziedziny zdrowia zawodowego, podjąć decyzję w sprawie dalszych badań, takich jak: cytologia płwociny, radiografia klatki piersiowej lub tomodensytometria.

ZAŁĄCZNIK II

CZĘŚĆ A

**Uchylona dyrektywa i wykaz jej kolejnych zmian
(o których mowa w art. 24)**

Dyrektywa Rady 83/477/EWG
(Dz.U. L 263 z 24.9.1983, s. 25)

Dyrektywa Rady 91/382/EWG
(Dz.U. L 206 z 29.7.1991, s. 16)

Dyrektywa Rady 98/24/WE
(Dz.U. L 131 z 5.5.1998, s. 11)

wyłącznie art. 13 ust. 2

Dyrektywa 2003/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
(Dz.U. L 97 z 15.4.2003, s. 48)

Dyrektywa 2007/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady
(Dz.U. L 165 z 27.6.2007, s. 21)

wyłącznie art. 2 ust. 1

CZĘŚĆ B

**Lista terminów transpozycji do prawa krajowego
(o których mowa w art. 24)**

Dyrektywa	Termin transpozycji
83/477/EWG	31 grudnia 1986 r. ⁽¹⁾
91/382/EWG	1 stycznia 1993 r. ⁽²⁾
98/24/WE	5 maja 2001 r.
2003/18/WE	14 kwietnia 2006 r.
2007/30/WE	31 grudnia 2012 r.

⁽¹⁾ W odniesieniu do czynności związanych z górnictwem azbestu niniejszą datę zastępuje się datą 31 grudnia 1989 r.

⁽²⁾ W stosunku do Republiki Greckiej terminem transpozycji dyrektywy jest data 1 stycznia 1996 r. Jednakże terminem transpozycji przepisów dotyczących czynności związanych z górnictwem azbestu jest data 1 stycznia 1996 r. w stosunku do wszystkich państw członkowskich i data 1 stycznia 1999 r. w stosunku do Republiki Greckiej.

ZAŁĄCZNIK III

Tabela korelacji

Dyrektywa 83/477/EWG	Niniejsza dyrektywa
art. 1 ust. 1	art. 1 ust. 1
art. 1 ust. 2	—
art. 1 ust. 3	art. 1 ust. 2
art. 2 tiret pierwsze do szóste	art. 2 lit. a)–f)
art. 3 ust. 1–3	art. 3 ust. 1–3
art. 3 ust. 3a	art. 3 ust. 4
art. 3 ust. 4	art. 3 ust. 5
art. 4 wyrażenie wprowadzające	art. 4 ust. 1
art. 4 pkt 1	art. 4 ust. 2
art. 4 pkt 2	art. 4 ust. 3
art. 4 pkt 3	art. 4 ust. 4
art. 4 pkt 4	art. 4 ust. 5
art. 5	art. 5
art. 6 pkt 1–5	art. 6 lit. a)–e)
art. 7 i 8	art. 7 i 8
art. 9 ust. 2	art. 9
art. 10	art. 10
art. 10a	art. 11
art. 11 ust. 1 i 2	art. 12 akapity pierwszy i drugi
art. 12 ust. 1	art. 13 ust. 1
art. 12 ust. 2 akapit pierwszy	art. 13 ust. 2 akapit pierwszy
art. 12 ust. 2 akapit drugi tiret pierwsze	art. 13 ust. 2 akapit drugi lit. a)
art. 12 ust. 2 akapit drugi tiret drugie	art. 13 ust. 2 akapit drugi lit. b)
art. 12 ust. 2 akapit drugi tiret trzecie	art. 13 ust. 2 akapit drugi lit. c)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret pierwsze	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. a)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret drugie	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. b)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret trzecie	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. c)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret czwarte	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. d)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret czwarte subtiret pierwsze	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. d) ppkt (i)
art. 12 ust. 2 akapit trzeci tiret czwarte subtiret drugie	art. 13 ust. 2 akapit trzeci lit. d) ppkt (ii)
art. 12 ust. 3	art. 13 ust. 3
art. 12a	art. 14
art. 12b	art. 15
art. 13 ust. 1 lit. a)	art. 16 ust. 1 lit. a)
art. 13 ust. 1 lit. b)	art. 16 ust. 1 lit. b)

Dyrektywa 83/477/EWG	Niniejsza dyrektywa
art. 13 ust. 1 lit. c) ppkt (i) oraz (ii)	art. 16 ust. 1 lit. c)
art. 13 ust. 1 lit. c) ppkt (iii)	art. 16 ust. 1 lit. d)
art. 13 ust. 1 lit. c) ppkt (iv)	art. 16 ust. 1 lit. e)
art. 13 ust. 1 lit. c) ppkt (v)	art. 16 ust. 1 lit. f)
art. 13 ust. 2	art. 16 ust. 2
art. 14 ust. 1 wyrażenie wprowadzające	art. 17 ust. 1 wyrażenie wprowadzające
art. 14 ust. 1 tiret pierwsze do piąte	art. 17 ust. 1 lit. a)–e)
art. 14 ust. 2	art. 17 ust. 2
art. 15 wyrażenie wprowadzające	art. 18 ust. 1
art. 15 pkt 1–4	art. 18 ust. 2–5
art. 16 wyrażenie wprowadzające	art. 19 ust. 1
art. 16 pkt 1–3	art. 19 ust. 2–4
art. 16a	art. 20
art. 17	art. 21
art. 17a	art. 22
art. 18 ust. 1	—
art. 18 ust. 2	art. 23
—	art. 24
—	art. 25
art. 19	art. 26
załącznik II	załącznik I
—	załącznik II
—	załącznik III